

Изх. № 2083/16.11.2006 г.

ДО

Г-ЖА ЕМЕЛ ЕТЕМ -
ЗАМ. МИНИСТЪР- ПРЕДСЕДАТЕЛ
И ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАЦИОНАЛНИЯ
СЪВЕТ ЗА ТРИСТРАННО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Г-ЖА ЕМИЛИЯ МАСЛАРОВА –
МИНИСТЪР НА ТРУДА
И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА

Относно: обсъждане в Националния съвет за тристранно сътрудничество на
необходимостта от регулирана имиграционна политика

УВАЖАЕМА ГОСПОЖА ЕТЕМ,
УВАЖАЕМА ГОСПОЖА МАСЛАРОВА,

Сигналите, които получаваме от браншовите организации на работодателите, сочат, че у нас също се очертава траен недостиг на квалифицирани кадри за редица възлови сектори на българската икономика. Освен висококвалифицираните специалисти по информационно-комуникационни технологии и инженери с различен профил, липсват и специалисти със средно професионално образование и квалифицирани работници за много от отраслите на преработващата промишленост, строителството, туризма и др.

Практиката на страните от ЕС показва, че дори тези от тях, които са наложили силни ограничения за навлизането на чуждестранни граждани на трудовите им пазари, провеждат политика за привличане на дефицитни кадри от определени професии за някои сектори на своята икономика.

Това налага преосмисляне на досегашната ни политика спрямо имиграцията в България и разработване на нова регулирана имиграционна политика.

Причините за това са няколко:

На първо място, това е емиграцията на квалифицирани кадри през 90-те години на миналия век и първите години на настоящето столетие. Въпреки че мащабите на емиграционните процеси в последно време намаляха и в структурата на българската емиграция започват да преобладават лица с ниска квалификация, голямата разлика в

заплащането на труда все още не създава достатъчно предпоставки за завръщането на квалифицираните кадри от чужбина.

През 2006 и за 2007 г. се очертава тенденция за по-бързо нарастване на работните заплати в България в сравнение с другите европейски страни. Независимо от това, че този процес вероятно ще продължи и през следващите години, не може да се очаква бързо изравняване на заплащането на труда у нас в сравнение със страните с многократно по-висока производителност и ценови равнища на стоките и услугите.

На второ място, това са неблагоприятните демографски процеси – ниската раждаемост и бързото застаряване на населението. Показателен в това отношение е коефициентът на зависимост в осигурителната ни система – съотношението на осигурени лица към пенсионери. Въпреки че благодарение на взетите мерки за разкриване на нерегламентираната заетост и въведените санкции, се наблюдава известно подобрене на този показател, той остава далеч по-неблагоприятен от останалите страни в ЕС. През 2000 г. у нас на 100 осигурени лица се падаха 104 пенсионери, през 2006 г. – 91 пенсионери, а през 2007 г. благодарение на намалението на осигурителните вноски и увеличената заетост се очакват 82 пенсионери. В същото време средно в ЕС четири осигурени лица издържат един пенсионер, като се очаква след 50 години това съотношение да спадне на 2:1.

Освен това, трябва да се отбележи, че резервите за подобряване на посочения коефициент в България са почти изчерпани. Пенсионната възраст у нас е по-ниска, отколкото в другите страни от ЕС, а в последно време бяха приети и други механизми за по-ранно пенсиониране. През следващите години на пазара на труда ще навлизат все по-малко млади хора, тъй като това са поколенията от годините със силно намалена раждаемост след 1990 г. Демографските прогнози за по-далечната перспектива са още по-неблагоприятни.

Редица европейски страни компенсират неблагоприятното отражение на демографските процеси върху осигурителните си системи с имиграция на млади хора в работоспособна възраст. Вероятно нашата страна също трябва да търси подобно решение на този проблем.

На трето място, контингентът на безработните лица в България не представлява сериозен резерв на квалифицирани кадри. В последните години безработицата у нас бързо спадна до 8,4 на сто, което се доближава до средното европейско равнище. За съжаление, 60,1 на сто от безработните са с основно и по-ниско образование, а 64,2 на сто са без квалификация и специалност. Има напълно неграмотни маргинализирани групи лица, достигнали възраст, в която тяхното ограмотяване и обучение за квалифицирана работа на практика е невъзможно. Работата за образование и обучение на децата от тези маргинализирани групи безспорно трябва да започне веднага, но резултатите от тази политика ще могат да се реализират едва след едно поколение, когато тези деца достигнат трудоспособна възраст.

На четвърто място, планираните крупни инвестиции за разширяване на производството в редица възлови отрасли на икономиката ще предизвикат още по-остър дефицит на квалифицирани кадри от различни специалности. Достатъчно е да посочим строителството на АЕЦ “Белене”, намеренията за удвояване на капацитета в редица крупни металургични предприятия, аутсорсинга в България на редица центрове за информационно-комуникационни услуги от страна на големи световни компании и много други.

На пето място, единственият сериозен източник на квалифицирани кадри за пазара на труда остава образователната ни система. За съжаление, тя не е ориентирана към неговите потребности. Държавният прием както в професионалните, така и във висшите училища, не е съобразен с търсенето на различните професии и специалности, а се планира на “исторически” принцип, т.е. с цел запазване на съществуващите училища и работните места в тях.

В резултат на това ежегодно голям брой млади хора, образованието на които изцяло е финансирано от държавата, попълват контингента на безработните и не могат да намерят работа по своите нетърсени на пазара специалности или емигрират. В същото време, приемът за други професии и специалности е недостатъчен да задоволи тяхното търсене. Дори този подход да се промени, резултатите от това ще се почувстват едва след 4-5 години, когато завършат образованието си повече младежи от търсените специалности.

Всичко това показва, че наред с премахването от 1.01.2007 г. на ограниченията за наемане на работа на граждани на ЕС и на други държави – страни по споразумението за Европейско икономическо пространство, **България се нуждае и от други промени в имиграционната си политика в следните направления:**

1. Ежегодно определяне от министъра на труда и социалната политика на квоти за наемане на работа на чуждестранни граждани за професии и специалности, за които има дефицит на пазара на труда, на базата на заявки от браншовите и регионалните организации на работодателите (т.е. своеобразни “зелени карти” по професии).
2. В рамките на тези квоти да не се прилага ограничението по чл.71, ал.1, т.2 от Закона за насърчаване на заетостта за непревишаване на 10-процентния дял на чуждестранните граждани.
3. Приоритет при запълването на квотите да имат:
 - на първо място, гражданите на ЕС и на държавите - страни по споразумението за Европейско икономическо пространство, за които съгласно закона посоченото ограничение на се прилага;
 - на второ място, лица от български произход – граждани на трети страни, притежаващи съответната квалификация или производствен опит;
 - на трето място, други чуждестранни граждани от трети страни, притежаващи съответната квалификация или производствен опит.

Във връзка с изложеното предлагаме Националният съвет за тристранно сътрудничество да одобри предлаганите промени в имиграционната политика и да създаде трипартитна работна група, която да подготви необходимите изменения в Закона за насърчаване на заетостта и в Наредбата за условията и реда за издаване, отказ и отнемане на разрешения за работа на чужденци в Република България.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:
(Божидар Данев)